

วิลาวรรณ น้อยภา 2549: ทูทางสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษาป่าชุมชน
บ้านท่าวังไทร ตำบลวังหมี อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
(การใช้ที่ดินและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน) สาขาวิชาการใช้ที่ดินและการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา ปรินญากรรมการที่ปรึกษา:
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัมพร สุคันธวิช, M.S. 131 หน้า
ISBN 974-16-2835-8

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนและการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านท่าวังไทร
ทูทางสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และแนวทางการพัฒนาทูทางสังคมในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติบ้านท่าวังไทร ตำบลวังหมี อำเภอน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา โดยการศึกษาเชิงคุณภาพ
รวบรวมข้อมูลหัตถ์ภูมิและปฐมภูมิที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลและรายงาน
เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านท่าวังไทรเป็นหมู่บ้านก่อตั้งใหม่ มีพัฒนาการของชุมชนแบ่งออกเป็น 3
ยุคสำคัญได้แก่ ยุคการตั้งถิ่นฐาน (พ.ศ. 2498-2510) มีกลุ่มชาวบ้าน 2-3 ครัวเรือนจากอำเภอลี้คืออพยพเข้ามา
รับจ้างเลี้ยงสัตว์และจับจองที่อยู่อาศัย ยุคการปลูกพืชเศรษฐกิจ (พ.ศ. 2511-2530) เป็นช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลง
มากที่สุด ชุมชนมีการขยายตัว การจับจองและใช้ประโยชน์ทรัพยากรเป็นไปอย่างเข้มข้น ทรัพยากรป่า ดินเริ่ม
เสื่อมโทรม และยุคการอนุรักษ์ (พ.ศ. 2531-ปัจจุบัน) ทรัพยากรธรรมชาติมีความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง
ชาวบ้านได้รวมตัวกันคัดค้านการสัมปทานทำไม้และเริ่มกันพื้นที่ป่า พัฒนา พื้นที่ป่าอนุรักษ์ป่าจนกลายเป็นผืน
ป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นประโยชน์ของชุมชนและดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน ตลอดจนเป็นตัวอย่างของรูปแบบ
การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต่างๆ ในประเทศ โดยมีปัจจัยภายในที่มีส่วนทำให้เกิด
ทูทางสังคมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ความเชื่อในผู้นำท้องถิ่น คณะกรรมการและกฎระเบียบ
ป่าชุมชน ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ความเชื่อในพุทธศาสนาและสิ่งเหนือธรรมชาติ และมี
ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสัมปทานทำไม้ขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืช
แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ ศูนย์ส่งเสริมการเพาะชำกล้าไม้ที่ 4 (นครราชสีมา) และความ
ภาคภูมิใจจากการเข้ามาศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาทูทางสังคมควรมีการพัฒนา
ทรัพยากรบุคคลทุกระดับในชุมชนเพื่อสืบสานงานอนุรักษ์ป่าในอนาคต การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในทุก
สถาบันฯ กลุ่ม ครอบครัว บ้าน วัด โรงเรียนเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดพลังการจัดการที่มีประสิทธิภาพและการสืบ
สานผ่านรุ่นอายุต่างๆ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมโดยพัฒนาผสมผสานความรู้ ความเชื่อ ระเบียบที่มีอยู่
ในชุมชนนำมาสู่การปฏิบัติรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

Wilavan Noipa 2006: Social Capital Concerning Forest Resource Conservation:

A Case Study of Community Forest in Moo Ban Tawang sai, Tambon Wang Mee, Amphoe Wang Nam Khiao, Changwat Nakhon Ratchasima. Master of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management), Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resource Management, Interdisciplinary Graduate Program.

Thesis Advisor: Mrs. Amporn Sugandhavanij, M.S. 131 pages.

ISBN 974-16-2835-8

This research paper aimed to study the conservation of community forest in Tawang sai village in Nakhon Ratchasima, a northeastern province of Thailand. The study focused on the development of the community and its social capital concerning forest conservation. One aspect of the study was to find appropriate means to strengthen the community's social capital in managing its natural resources. The qualitative approach was employed to conduct the study. Data were collected from both primary and secondary sources. Key informants in the community were interviewed. The study was presented in a descriptive report.

Form the study, Tawang sai village was a newly-established community in Tambon Wang Mee, Amphoe Wang Nam Khiao of Nakhon Ratchasima Province. The development of the community can be observed in three stages: 1) settlement period (2498-2510 B.E.) A group of 2-3 families from Sikhieu district migrated to the area as herdsmen and occupied the land. 2) Cash crop period (2511-2530 B.E.) This was a period of the most dramatic changes, the physical expansion of the community, more land possession, intensive land use and the deterioration of forest resources and soil quality. 3) Conservation period (2531 B.E.- present) The deterioration of the natural resources reached a crisis point. Villagers rallied to oppose logging concession and allocated certain forested land for development and rehabilitation. The result was the return of fertile land and forest for communal utilization as it has been until present. The success of the community in forest conservation has become a model widely recognized by a number of organizations in the country. The study found that there were some internal elements serving as social capital for forest conservation of the community. There were trust in the community leaders, well established forest committee, well articulated community forest regulations, their cultural belief in Buddhism and superstitious power. External elements also played a part in the success of forest conservation. Logging concession by The Forest Industry Organization of Thailand (FIO), the role of Wildlife Fund Thailand (WFT) under the Royal Patronage of H.M. the Queen of Thailand, Plant Center No.4 (Ratchasima), and their pride of being a model for study tours by numerous organizations. The approach to strengthen the social capital of the community should involve the development of communal human resources of all strata to further forest conservation. The fostering of good relationship between all social organs in the community should be promoted, such as family, temples, and schools, to establish cross generation continuity in natural resources management. Also, the integration of local wisdom and belief with communal rules and regulation should be supported to enhance the practicality of the natural resources conservation.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

